

рівня ВВП України; врегулювання проблеми державного боргу; скорочення масштабу корупції в органах самоврядування; забезпечення розвитку фінансового сектору.

Україна поки що залишається не досить інвестиційно привабливою, однак вона не залишається осторонь світових тенденцій, є достатньо інтегрованою у світову економіку, порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій слід на економіку України.

Наголошуємо, що іноземні інвестиції є одним з визначальних факторів, що впливають на економічний розвиток підприємств та країни загалом, адже вони виступають передумовою розширення міжнародної співпраці та зростання доходів.

Список використаних джерел

1. Владимірова К. Л., Верхогляд І. М. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку економіки України. *Міжнародна економіка: інтеграція науки та практики: зб. наук. пр. 2012. №2. С. 37-43.*

2. Про інвестиційну діяльність: Закон України (станом на 6 листопада 2014 р.). Верховна Рада України. Київ: Парламентське видавництво, 2014.

3. Василиця О. Б. Іноземне інвестування: загрози економічній безпеці України. *Економіко-правовий часопис. 2016. Вип. 1. С. 12-22.*

Бондарук Таїсія Григорівна,

доктор економічних наук, професор,

заслужений економіст України,

*завідувач кафедри фінансів, банківської
справи і страхування,*

Національна академія статистики, обліку та аудиту;

Бондарук Ігор Сергійович,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри маркетингу та управління бізнесом,

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ: ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Одним із ефективних інструментів забезпечення сталого розвитку суспільства є реалізація концепції соціальної відповідальності бізнесу, яка передбачає не тільки розробку відповідної соціальної стратегії, але і сприяє соціально-політичній стабілізації в суспільстві. Розвиток бізнесу, інтеграція вітчизняної економіки до світової економічної системи ставить перед бізнесом нові завдання, які пов'язані з активізацією процесів у сфері соціальної відповідальності в Україні. У сучасному суспільстві вирішення завдань

управління розвитком соціальної відповідальності бізнесу набуває першочергового значення.

Проблеми розвитку та функціонування соціальної відповідальності бізнесу досліджували М. Фрідмен [1], Ф. Хайек [2] та ін. Проте стан теоретичних розробок учених у галузі створення умов для розвитку бізнесу не дозволяє сьогодні державним органам управління ефективно впливати на процеси становлення і розвитку соціальної відповідальності. Представлені наукові результати потребують узагальнення, врахування нових фактів стосовно розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні, враховуючи тенденції розбудови державності й соціально-економічної системи країни.

В сучасних умовах розвитку суспільства висувуються нові вимоги до формування соціальної відповідальності бізнесу. Першочерговою є важливість тристоронньої взаємодії держави, бізнесу і суспільства, що обумовлює необхідність уточнення існуючих пріоритетів, удосконалення методів та інструментів досягнення стратегічних цілей.

Формування ідей соціальної відповідальності бізнесу виникло у 1970-ті у США та Великій Британії [3, с. 27] внаслідок посилення уваги громадськості, споживачів до загального іміджу компанії, зокрема: вибору добropорядних та відповідальних бізнес-партнерів; забезпечення соціального захисту та недискримінації найманих працівників; гарантування якості продукції; ставлення фірми до екології та до суспільства; дотримання прозорості та відкритості, соціальної відповідальності у прийнятті стратегічних бізнес-рішень.

Існуючі моделі соціальної відповідальності бізнесу мають багаторівневу структуру. Дослідники з питань соціальної відповідальності бізнесу виділяють три рівні для визначення соціальної відповідальності [3, с. 27]. Перший (базовий) рівень – бізнес платить податки у повному обсязі і легально, а кошти, які надходять до бюджету, розподіляються на ті ж самі соціальні програми. Другий (корпоративний) рівень – соціально відповідальний бізнес повинен платити економічно обґрунтовану зарплату. Третій (вищий) рівень – соціально відповідальний бізнес на добровільній основі має займатися благодійністю.

На міжнародному рівні прийнято документи, в яких обґрунтовано філософію соціальної відповідальності бізнесу: Угода про соціальну політику Європейського Союзу (Agreement on Social Policy, Access to European Union Law, 1991); Декларація Ріо-де-Жанейро з навколишнього середовища та розвитку (Rio Declaration on Environment and Development, United Nations, 1992); Глобальний договір ООН (UN Global Compact, Нью-Йорк, 2000); Цілі розвитку тисячоліття (Millennium Development Goals, United Nations Millennium Declaration, 2000); Міжнародний стандарт «Керівництво із соціальної відповідальності» (ISO 26000 Guidance on social responsibility, the International Organization for Standardization, 2010); Цілі сталого розвитку (The Sustainable Development Goals, United Nations, 2015) та ін.

В Україні формування ідей соціальної відповідальності бізнесу було започатковано у 1996 р. Українською асоціацією якості та Українською спілкою промисловців та підприємців одночасно з упровадженням концепцій

TQM (Total Quality Management) і моделі EFQM (European Foundation for Quality Management).

Відповідно до Стратегії сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні, соціальна відповідальність бізнесу полягає у «свідомому ставленні суб'єктів господарської діяльності до вимог соціальної необхідності, соціальних завдань, морально-етичних норм та цінностей, розуміння наслідків своєї діяльності для суспільства, держави, споживачів, ділових партнерів та своїх працівників» [4].

Розглядаючи процеси розвитку соціальної відповідальності бізнесу, відзначимо особливе місце держави у ході цього розвитку. Організаційно-економічна основа механізму розвитку соціальної відповідальності бізнесу, ґрунтується на: державному регулюванні, спільному регулюванні та саморегулюванні соціальної відповідальності бізнесу [5]. При державному регулюванні держава здійснює прямий регуляторний вплив на бізнес для формування його соціальної відповідальності, залучення бізнесу до соціальної відповідальності здійснюється шляхом регуляторної політики держави. Основними завданнями регуляторної політики соціальної відповідальності бізнесу є: забезпечення активної участі суб'єктів підприємництва у розв'язанні соціально-економічних проблем, запровадженні інноваційної моделі розвитку соціальної відповідальності; створення нових робочих місць та зниження рівня безробіття. При спільному регулюванні соціальної відповідальності бізнесу, держава ініціює розвиток цієї відповідальності, а також регуляторну політику в цій сфері, яка узгоджується з бізнесовими структурами, при цьому соціальна відповідальність бізнесу здійснюється на основі регуляторних актів держави та з ініціативи бізнесових структур. При саморегулюванні держава не має впливу на процес розвитку соціальної відповідальності бізнесу і розробка заходів щодо напрямів соціальної відповідальності бізнесу бізнесовими структурами приймаються самостійно [5].

Сучасні тенденції встановлення взаємовідносин держави та суб'єктів бізнесу щодо управління соціальною відповідальністю тяжіють до переходу від прямого регуляторного впливу держави на бізнес для формування його соціальної відповідальності до розвитку партнерських відносин на основі зацікавленості як держави так і бізнесу в такій взаємодії. Держава поступово буде відходити від ролі основного ініціатора підвищення соціальної відповідальності бізнесу і практики прямого регулювання такої відповідальності, а бізнесові структури свідомо займуть активну позицію щодо розширення соціальної відповідальності підприємницької діяльності.

В результаті аналізу різних типів взаємовідносин держави та бізнесу у процесі розвитку його соціальної відповідальності, встановлено, що в сучасних умовах переважають партнерські відносини держави та бізнесу (спільне регулювання), а також спостерігається активізація розвитку саморегулювання, що у сукупності здатні забезпечити свою результативність у сучасних умовах.

Вважаємо, що на сьогодні в Україні ще не сформувалася власна модель соціальної відповідальності бізнесу. Так, результатами опитування підприємств щодо необхідності впровадження соціальної відповідальності було виявлено,

що лише половина опитаних (53,3%) підтримують ідею запровадження політики соціальної відповідальності, 41,1% – не вважають це за потрібне, а 5,6% компаній зазначили, що не бачать ніякого сенсу в запровадженні такої практики. Лише 29,6% підприємств мають власну стратегію соціальної відповідальності [6].

За результатами дослідження соціальної відповідальності, яке було спрямоване на виявлення основних тенденцій, бар'єрів і перспектив розвитку корпоративної соціальної відповідальності в Україні – соціальна відповідальність бізнесу все ще не стала частиною організаційного управління в компаніях [7]. Тільки в половині компаній, з числа тих, які реалізують політику соціальної відповідальності бізнесу, є стратегія соціальної відповідальності, четверта частина компаній має бюджет на виконання програм із соціальної відповідальності, а в більшості компаній пошуком ідей для програм із соціальної відповідальності бізнесу та розробкою планів їх реалізації займається керівництво.

Найбільш поширеними практиками впровадження соціальної відповідальності бізнесу в Україні є такі: трудові практики, антикорупційні практики, екологічна відповідальність, чесні бізнес-практики, співпраця з місцевими громадами.

Із перелічених практик впровадження соціальної відповідальності бізнесу основними напрямками її реалізації в Україні є: політика розвитку і поліпшення умов персоналу – 76%, благодійна допомога – 51%, допомога воїнам АТО й мешканцям зони АТО – 30% [8].

Спостерігається також збільшення у порівнянні з 2010 роком частки компаній, які надають допомогу місцевим громадам і здійснюють соціальні інвестиції. Майже 60% опитаних компаній допомагають розвитку місцевим громадам. Проте, кожна п'ята компанія в Україні не допомагає розвитку місцевим громадам [8]. Найпоширенішими напрямками допомоги громаді є виділення коштів на благодійність та допомога у благоустрою території. У минулі роки благоустрій території теж був найпоширенішим напрямом допомоги громаді. Найчастіше не допомагають регіону присутності компанії Півночі [8]. Переважно надають різноманітну допомогу місцевим громадам Сходу країни, передусім місцевій владі в реалізації різноманітних соціальних програм, займаються благоустроєм території, надають робочі місця переселенцям, допомагають у здійсненні екологічних проектів.

В результаті аналізу різних типів взаємовідносин держави та бізнесу у процесі розвитку його соціальної відповідальності, встановлено, що в сучасних умовах переважають партнерські відносини держави та бізнесу (спільне регулювання), а також спостерігається активізація розвитку саморегулювання, що у сукупності здатні забезпечити свою результативність у сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Friedman M. (1970). The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits. *The New York Times Magazine*. September 13. P. 32-33, 122-126.
2. Hayek F. A. (1967). What's social? What does it mean? In F. A. Hayek (Ed.), *Studies in philosophy, politics and economics* (pp. 237-247). New York: Simon & Schuster.
3. Комарова К. В., Ковальчук Н. В. Соціальна відповідальність як складова стратегії розвитку бізнесу на підприємствах України. *Інноваційна економіка*. 5-6. 2016. С. 25-30.
4. Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року. URL: http://www.svb.org.ua/sites/default/files/201309_strategiya_spriyannya_rozvitku_svb_v_ukrayini.pdf.
5. Бондарук Т. Г., Бондарук І. С. Економічна природа організаційно-економічного механізму соціальної відповідальності бізнесу. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр.* 2020. № 1. С. 111-119.
6. Коваленко Є. В. Оцінювання стану управління корпоративною соціальною відповідальністю. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2016. №3. С. 27-39
7. Bondaruk T. H., Bondaruk I. S. Conceptual foundations of the development of business social responsibility in Ukraine. *Економічні горизонти*. 2020. № 1(12). С. 26–32.
8. Розвиток КСВ в Україні: 2010-2018. Укладачі: Зінченко А., Саприкіна М. К.: Видавництво «Юстон», 2018. 52 с.

Вельмирадів Атамірат,
аспірант,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

СПЕЦИФІКА ТА СКЛАДОВІ КІБЕР-СТРАХУВАННЯ

Багато сучасних компанії використовують у своїй діяльності сучасні технології, і як результат можуть піддатися кібератаці з боку зловмисників або недобросовісних конкурентів. Втрата або витік персональних даних, збій або зупинка працездатності сервера і багато інших проблем приносять компаніям багатомільйонні фінансові втрати.

За останні роки від хакерських атак постраждали сотні компаній, тому розвиток кібер-страхування – це перспектива недалекого майбутнього.

Збій у виробництві і кібератаки займають перші рядки в списку десяти найголовніших загроз, які бачить для себе бізнес. Далі йдуть стихійні лиха, зміна ринкової ситуації, поправки в законодавчих та нормативних актах і так далі.